

Український ВІСНИК

Часопис Союзу Українців Румунії. Рік видання XXVII. № 23-24 (грудень) 2020

З Різдвом Христовим і Новим роком!

МИКОЛА МИРОСЛАВ ПЕТРЕЦЬКИЙ БУВ ПЕРЕОБРАНИЙ ДО ПАЛАТИ ДЕПУТАТІВ

За результатами парламентських виборів, оприлюдненими Центральним виборчим бюро, голова Союзу українців Румунії Микола Мирослав Петрецький був переобраний до Палати депутатів, де він і надалі буде відстоювати інтереси як української громади Румунії, так й інших жителів населених пунктів, де українці співживуть з представниками румунської більшості та інших нацменшин.

У неділю 6 грудня 2020 року відбулись, мабуть, найбільш мляві парламентські вибори в історії посткомуністичної Румунії, після атипової кампанії, що пройшла в суворих умовах надзвичайної ситуації на території Румунії, котрі не допускали повноцінного та глибокого діалогу між кандидатами та виборцями. Через пандемію, спричинену коронавірусом, та перехід виборчих дебатів переважно в онлайн-середовище, яка на виборах була дуже низькою, особливо в сільському середовищі.

На жаль, також були спроби маніпулювати та дезінформувати український електорат, включно й шляхом введення людей в оману щодо того, що кожна нацменшина має зарезервоване місце для свого представника у Парламенті Румунії.

У цьому контексті провід Союзу українців Румунії дякує всім, хто зрозумів важливість голосування та підтримав кандидатів від СУР у Палату депутатів. Так само Союз дякує всім, хто долучився до цієї кампанії, вклав у це душу та доклав багато зусиль упродовж цієї непростой передвиборчої кампанії.

Довіра виборців зобов'язує нас діяти ще більш рішуче та ефективніше на благо громадян.

Хай благословить нас Господь Бог!

**РАЗОМ МИ ЗДІЙСНИМО
ЩЕ БІЛЬШЕ!**

Дорогі українці!

Цей період року сповнений особливих релігійних смислів, але водночас він є моментом підбиття підсумків, доброю нагодою поміркувати над нашими досягненнями та майбутніми проєктами і, що не менш важливо, подякувати всім за зусилля, докладені протягом року.

2020 рік був роком випробувань, але водночас і досягнень у різних галузях, включно на місцевих та парламентських виборах. Мабуть, у майбутньому перед нами постануть нові виклики, але я впевнений, що разом, у єдності ми зробимо ще більше у культурній, освітній, видавничій, адміністративній та політичній галузях.

Ми продовжимо справу збереження та просування українських традицій, культури та мови, ми будемо й далі відстоювати інтереси української громади Румунії, і не тільки, бо, як добре відомо, Союз українців Румунії був і завжди буде духовним містком між українською громадою та мажоритарним населенням нашої країни.

Бажаю, щоб зимові свята стали для вас доброю нагодою для збереження та продовження наших прекрасних звичаїв і традицій, які ми успадкували від своїх предків та зобов'язані передати наступним поколінням.

Нехай зимові свята наповнять ваші душі вірою, надією та любов'ю, а 2021 рік нехай принесе вам міцного здоров'я, радості, добробут і сповнення всіх мрій!

Щасливого Різдва Христового!

З Новим 2021 роком!

**З особливою повагою
Голова Союзу українців Румунії,
Депутат Парламенту Румунії
Микола-Мирослав Петрецький**

Хроніка діяльності СУРу

З нагоди Дня української мови, що відзначається щороку в Румунії 9 листопада, Бухарестська філія СУР у партнерстві з повітовими філіями провела онлайн-конференцію.

У заході взяли участь голова Союзу українців Румунії, депутат Микола Мирослав Петрецький, Тимчасовий повірений у справах України в Румунії Паун Роговей, лідер групи національних меншин Палати Депутатів Румунії Варужан Памбукчан, Почесний консул України в Монреалі, президент громадської організації «Україна-2050», колишній президент Світового конгресу українців Євген Чолій, заступник держсекретаря Департаменту міжетнічних відносин Амет Аледін, заступник держсекретаря у Міністерстві Культури Іріна Санда Марін Кажал, голова Європейського конгресу українців Богдан Райчинець, представники Українського православного та Українського Греко-католицького вікаріатів Румунії, повітових шкільних інспекторатів, місцевих органів влади, Ради СУР, а також вчителі, учні, журналісти.

Учасники заходу наголосили на важливій ролі рідної мови у збереженні та утвердженні етнічної, культурної та релігійної самобутності українського народу, а також підкреслили значний внесок СУР у розвиток українського шкільництва та у справу просування цінностей української культури і традицій у Румунії. У рамках заходу із літературно-музичними номерами виступили представники Бухарестської, Караш-Северінської, Ботошанської та Яської філій СУР.

У День української мови СУР організував, теж в онлайн-режимі, багато інших культурно-освітніх заходів у партнерстві з навчальними закладами, в яких викладається рідна українська мова, а також з церквами в повітах, де компактно проживають етнічні українці. Майже 1000 учнів, які вивчають українську мову, взяли участь у конкурсі, приуроченому до цього свята і були нагороджені дипломами та призами. Також студенти українських відділень факультету іноземних мов та літератур Бухарестського університету та філологічного факультету Клужького університету ім. Бабеша-Бойоя відзначили День української мови, взявши участь у конкурсах літературної творчості.

Нагадаємо, що за ініціативою депутата Миколи Мирослава Петрецького, голови Союзу українців Румунії, 4 липня 2018 року Палата Депутатів оголосила 9 листопада Днем української мови в Румунії.

Ледія Співалюк, голова Організації жінок-українок Румунії (ОЖУР), що є складовою Союзу українців Румунії (СУР), взяла участь у неділю, 1 листопада, в Річних нарадах Світової федерації українських жіночих організацій (СФУЖО), які вперше відбулися у віртуальному режимі.

На нарадах відбулося підбиття підсумків роботи СФУЖО за минулий 2019-й рік та обговорення візії майбутнього організації.

Пані Ледія Співалюк передала дружній привіт голови СУР Миколи Мирослава Петрецького, депутата Румунського Парламенту та представниць ОЖУР. Вона подякувала за відновлення членства ОЖУР у складі Світової федерації українських жіночих

організацій та висловила готовність жінок-українок Румунії підтримувати ініціативи СФУЖО та продовжувати співпрацю в рамках різних проєктів.

Нагадаємо, що Організація жінок-українок Румунії є складовою частиною Союзу українців Румунії і діє за власним регламентом та планом культурно-освітніх заходів. ОЖУР відстоює права, гідність та спільні інтереси жінок-українок, проводить гуманітарні акції, підтримує розвиток культури й освіти українською мовою, сприяє збереженню українських звичаїв, традицій, обрядів, народного мистецтва та фольклору, співпрацює з жіночими організаціями в Румунії та за кордоном.

«Клуб української малечі», який діє в рамках Клужької філії СУР, відновив свою діяльність, цього разу онлайн, через пандемію коронавірусу.

Таким чином, 15 листопада редактор журналу «Дзвоник» Людмила Дорош та ініціатор цієї події запропонувала дітям та батькам зустрітися у віртуальному середовищі, пропонуючи одну з улюблених тем для дітлахів, тим більше, що незабаром до них «завітає» герой, про якого йде мова на цій зустрічі, а саме Святий Миколай. Ведуча зустрічі, Л. Дорош, зустріла своїх гостей тематичною розповіддю про Святого Миколая, після чого пояснила запропоновані завдання та методи роботи.

Перша тема, яку було запропоновано виконати дітям, стосувалася малювання Святого Миколая за контуром своєї долоні. Другою темою було виготовлення ялинкових прикрас із макаронів.

Робоча атмосфера було дуже захоплюючою та веселою, оскільки практична діяльність проходила на фоні веселих пісень про Святого Миколая. Врешті-решт, усі діти показали на камеру плоди своєї праці, кожен намагався бути максимально оригінальним, а Людмила Дорош віддячила їм, прочитавши декілька віршів. І цього разу мета заходу була досягнута, наші діти мали можливість послухати та порозмовляти українською мовою в організованому, привабливому та освітньому середовищі, забезпечуючи тим самим постійність української національної специфіки. Дякуємо батькам та дітям за участь та віддану роботу!

З 29 по 31 жовтня Тіміська філія Союзу українців Румунії організувала в Будинку культури населеного пункту Штюка «Конкурс української пісні».

Взяли участь учні та вчителі шкіл у населених пунктах, де викладається рідна українська мова (П'єтроаса Маре, Бетхаузен, Драгомірешть, Штюка), а також Ліцею імені Юлії Гашдеу міста Лугож.

Учасники конкурсу в гарних традиційних українських костюмах виконали українські народні пісні. Члени журі, до складу якого увійшли вчителі української мови, оцінили як виконання, так й якість презентації та оригінальність виступів. Були нагороджені учні, які посіли перші три місця у кожній віковій категорії.

Голова Тіміської філії СУР Юрій Глеба уточнив, що основною метою конкурсу було збереження та популяризація української пісні, а також відкриття та просування нових талантів серед дітей та молоді.

Конкурс проходив протягом трьох днів з дотриманням усіх рекомендацій влади щодо обмеження поширення коронавірусної епідемії.

Клужька філія Союзу українців Румунії, у співпраці з відділом «Українська мова та література» університету ім. Бабеша-Бойоя, у період 30 жовтня 9 листопада в рамках заходу «9 Листопада – День української мови» організували Конкурс літературної творчості та ініціатив в наукові дослідження, в якому взяли участь як студенти, які вивчають українську мову на відділі «Українська мова та література», так і студенти, які вивчають українську мову в університеті.

Власне конкурс відбувся в онлайн-режимі 8 листопада на платформі ZOOM. Організатори події поставили за мету розвиток навичок спілкування українською мовою, стимулювання творчості та дослідження, а також заохочення до змагання.

(Продовження на 4 стор.)

ПОСТІНЕ ОНОВЛЕННЯ СПИСКУ ЛІТЕРАТУРИ ДО ІСПИТУ ІЗ ЗАКІНЧЕННЯ ІНТЕРНАТУРИ

Тривожна ситуація, з якою ми стикаємось зараз, змушує нас діяти обережно та підвищувати ступінь обережності незалежно від сфери, в якій працюємо. Ми є свідками численних випадків, коли в медичних закладах не вистачає персоналу. Можливим виходом із цієї ситуації є укомплектування вакантних посад молодими лікарями з рядів студентів, які пройшли інтернатуру.

На жаль, багато лікарів-інтернів, котрі можуть стати ковтоком кисню для системи охорони здоров'я, знеохочені способом проведення іспиту по закінченню навчання в інтернатурі, а саме тим, що список літератури для підготовки до іспиту змінюється з року в рік. Великий обсяг інформації, яку потрібно засвоїти, змушує значну частину студентів розпочати навчання з перших років інтернатури, а часті зміни списку літератури породжує невдоволення. Водночас, відсутність передбачуваності викликає різні почуття, що призводять до демотивації лікарів-інтернів.

У депутатському запиті до міністра охорони здоров'я Нелу Тетару Микола Мирослав Петрецький зажадав інформацію про стадію підготовки нових посібників з підготовки лікарів-інтернів до випускного іспиту та цікавиться, чи розглядалася можливість оновлення списку обов'язкової літератури лише до іспиту наміченого на 2022 рік.

РОЗПОДІЛ ВАКЦИНИ ВІД ГРИПУ

Інтенсивне поширення грипу, який щорічно забирає багато життів, є питанням, що заслуговує на особливу увагу, зокрема в контексті пандемії Covid-19. Цього року Міністерство охорони здоров'я оголосило про придбання 3 мільйонів доз вакцини від грипу. Це похвальна річ, особливо тому, що ця кількість вдвічі перевищує минулорічну. Однак існують проблеми, пов'язані з розподілом вакцини і, за даними Національного центру з нагляду та контролю за інфекційними захворюваннями, станом на 11.10.2020 року було щеплено від грипу лише 146 537 осіб із груп ризику.

Така мала кількість щеплених людей також пов'язана з відсутністю цієї вакцини в аптеках або кабінетах сімейних лікарів. Прикро констатувати цей факт, в умовах, коли держава вже придбала значну кількість доз вакцини, — зазначає депутат Микола Мирослав Петрецький в іншому запиті до міністра охорони здоров'я, в якому просить роз'яснити порядок розподілу вакцини від грипу між різними медзакладами та аптеками, а також критерії визначення кількості доз, яку отримує кожна медична установа.

ВТРАТА ВОДИ В СИСТЕМІ ВОДОПОСТАЧАННЯ СЕЛА ТИРНОВА АРАДСЬКОГО ПОВІТУ

Важкий період, який ми переживаємо, призвів до ситуації, коли основні пріоритети всього суспільства обмежуються сферою охорони здоров'я. Однак ми не повинні забувати й про інші проблеми, з якими стикається румунське суспільство, деякі з них дуже нагальні і злободенні.

Зусилля центральної та місцевої влади щодо підвищення добробуту громадян, особливо у сільській місцевості, почали приносити свої плоди і в останні роки багато сільських населених пунктів пройшли прискорений процес модернізації.

Село Тирнова в повіті Арад, де проживають також етнічні українці, є прикладом населеного пункту, в якому були здійснені інвестиції в підвищення добробуту громадян. Значна частина жителів цього населеного пункту підключена до нової мережі водопостачання, яка в майбутньому буде розширена з тим, щоб питна вода доходила до помешкань усіх місцевих жителів.

На жаль, те, що мало б бути радістю для громадян, перетворилося на привід для невдоволення, оскільки водопровід має певні недоліки. Щомісяця фіксуються значні втрати води, а її вартість покривається за рахунок споживачів.

У зв'язку з цим Микола Мирослав Петрецький звернувся з депутатським запитом до міністра громадських робіт, розвитку та управління Йона Штефана, в якому наполягає на необхідності вжиття конкретних заходів для вирішення цієї проблеми.

ПОГАНА ЯКІСТЬ МОБІЛЬНОГО ЗВ'ЯЗКУ ТА ІНТЕРНЕТУ В ТИРНОВІ АРАДСЬКОГО ПОВІТУ

Ще однією надзвичайно актуальною проблемою в умовах пандемії, коли інтернет став однією з першочергових потреб повсякденного життя, є невідповідна якість мобільних голосових та Інтернет-послуг. Подібні проблеми спостерігаються в різних регіонах Румунії, а ситуація є парадоксальною, Румунія, посідає одне з перших місць в Європейському Союзі за швидкістю Інтернету, але, на жаль, за покриттям мобільного зв'язку та за якістю наданих операторами послуг, значно відстає від інших країн.

Прикладом у цьому сенсі є ситуація, з якою стикаються мешканці села Тирнова Арадського повіту, які хоч і платять за послуги різним операторам мобільного зв'язку, але не можуть ними користуватися, оскільки якість зв'язку та інтернету дуже низька. Цю проблему потрібно вирішити якомога швидше, в тому числі для сприяння онлайн-навчанню, — наголошує Микола Мирослав Петрецький у листі до голови Національного органу з управління та регулювання у сфері комунікацій Румунії (ANCOM) Влада Стойки, якого просить надати інформацію щодо заходів, які можуть бути вжиті для вирішення проблеми, з якою стикаються мешканці Тирнови повіту Арад.

ЧАСТІ ПЕРЕБОЇ З ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЄЮ У РІЗНИХ СЕЛАХ АРАДСЬКОГО, МАРАМУРЕСЬКОГО ТА СУЧАВСЬКОГО ПОВІТІВ

У цей період кризи у сфері охорони здоров'я споживання теплової електроенергії, а також природного газу, зросло через обмеження, запроваджені владою, в результаті чого спостерігаються все частіші перебої у постачанні цих послуг, особливо в певних районах країни, таких як село Тирнова Арадського повіту, долина річки Рускова на Мараморощині або гірські райони повіту Сучава.

Мешканці цих населених пунктів незадоволені послугами, що надаються головним постачальником електроенергії, оскільки змушені терпіти часті перебої з електроенергією, іноді по кілька десятків разів за один день. Ці перебої в постачанні електроенергії, крім пошкодження побутової техніки, унеможливають навіть опалення будинків, впливають на компанії та працівників, а також учнів, які не можуть брати участь у дистанційному навчанні в Інтернеті.

З огляду на це депутат Микола Мирослав Петрецький просить голову Національного органу регулювання енергетики Думітру Кіріце вжити заходів для якнайшвидшого виправлення ситуації.

СПОСТЕРІГАЧ

Різдвяно-новорічні свята

Наближаються різдвяно-новорічні свята. Їх очікування приносять приємні хвилювання і сподівання, що Новий рік подарує нам не лише настрій, святково прибрану ялинку і довгоочікувані подарунки, а ще й вихідні дні. Зимові свята це одні з найулюбленіших свят. Вони супроводжуються приємними клопотами, турботами. Всі ми чекаємо від нього нового щастя, світлої доброї казки... А ангел сказав: «Не бійтись, я приношу вам добру вістку, яка буде велика радість для всього народу. Сьогодні у кріпості Давіда народився Спаситель – Христос, /Євангелія – Лука./ Так всі наші душі будуть освітлені на Різдво за Святим Постом, котрий почав 15 листопада. Цю чудесну, вістку християни звеличували понад 2000 р. – Різдво. І два тисячоліття шанують Пости Різдва як лиман душі, повертаються до любові, доброти, обдумування. У ці тижні посту перед народженням Спасителя потрібно щоб всі уважно поглядали у люстро власних думок. Треба викорінювати зло у нас і просвітити вірність, зрозуміти, що крізь піст потрібно не лише не їсти яйця, молоко, м'ясо, а головно відчуватися чистим тілом і душею, вибирати слова, фільтрувати думки так, щоб не образити нікого, бути добрішим з кожною очищаючою миттю. Байдужно, яке було існування дотепер, байдуже скільки разів відчувалася людина грішною, занадто слабкою, ще не пізно стати підданим до Бога – а це зараз! Лампадка Святого Різдвяного Посту тобі світить кроки, вибираю із темноти. Бог не залишає ніколи. Бог дає дечого кожному, а в очах Господа всі однакові. Під час посту є часу для молитви, миру душі. Це тижні, в яких є чудесний шанс стати добрішим. Є освітлення у всіх нас, але може не сміли відчинити серцеві вікна.

Чекання Народження Господа дає нам силу подолати безсилість тіла і нашої душі. Поможемо відогнати гріх і гірку думку.

21 листопада земля укрилася снігом. Це надія, що і на Різдвяні Свята також буде снігу, який нагадує дитинство. Ми повинні захищали чесноту і противитись марним спокусам. А любов до правди, до людей і до освічення перетворюється в безсмерття.

Научимося у Пости Різдва любити, дарувати, мати терпеливість з нами і з другими. Лише Бог судить наші вчинки, так що не можна нам робити право, сіяти помсти і

шаленість у нашій існуванні. Зло, яке думаємо, повертається над нами. Справедливий християнин вивчає верховний урок жертви за добро другого, підданство, поважання – це положення, яке нам приносить справедливе щастя, а дрібна принада – це пастка, нічого із закону християнської моральності не має і не помагає жити гарно в чистоті, навіть не думати про ненависть, лінивість, скупість, заздрість, нетер-

пеливість, зажерливість, і тоді Бог буде з нами. І цього року будемо святкувати народження Ісуса Христа. Але не так, як колись, в метушні зовні, але в тишині світу внутрішнього нашого серця, де Різдво – незмінне! Хай зірка народження Ісуса світить шлях життя до кінця! Святий Вечір – це нагода зустрічі сім'ї, приятелів. Рутинна столів держить сім'ю з'єднаною.

Громада Бродини складається з 10 сіл. У більшості живуть гуцули. Вони святкують по старому стилю, за старим календарем. Решта християн – за новим стилем.

Передоднем Різдва, вечером, малі діти ходять від хати до хати і колядують. Колядує і група церковна, охоплюючи кожне господарство. А заробіток подають до церкви. Панотець з образом і свяченою водою не обминає ні один будинок, кропить водою пісну страву, а після цього сім'я і гості засідають за святковий стіл. На столі 12 пісних страв: сушені гриби, гриби із соусом, голубці з грибами, смажена капуста, варена пшениця, сушені і варені сливи, гречка, лапша та пироги з капустою, домашній хліб, колач, кістечка з горіхами тощо.

Під скатертю ставлять сіно – символ ясел, де народився Ісус. Під стіл ставлять ладан – дарунок від магів Спасителю. І Новий рік святкують по старому стилю. Також по старому стилю Різдво святкують в Україні, Росії, Сербії, Болгарії та інші.

Не існує людини, у котрої нема спогадів. Вони – фільм життя. Завдяки почуттям людини, згадує сумні або веселі моменти. Не можу закінчити, щоб не пригадати давні часи, коли ми, будучи молодими, забавлялися на зустрічі Нового року. Ця зустріч відбувалася у домі культури. Весь зал був переповнений гостями. Директор дому культури вітав їх, тримав емоційну промову, бажаючи всім здоров'я, успіхів, сили подолати труднощі, сповнення бажань у наступному році. То саме і я бажаю всім працівникам редакції!

Подала Артемізія ҐЕОРґЕ

Фото авторки

Хроніка діяльності СУРУ

(Продовження з 2 стор.)

Конкурс був організований за тематичними категоріями, у залежності від рівня знань української мови студентами-учасниками.

Отже, перші дві категорії адресовані студентам, які володіють українською мовою на високому рівні:

I. Власна літературна творчість (поезія/проза/театр) українською мовою.

II. Написання есе/статті українською мовою на різні теми:

А. Культура українців Румунії як складова румунської культури; Історія рідного краю/населеного пункту, в якому більшість складають українці; Детальний опис конкретного українського звичаю/ритуалу тощо.

Б. Запис інтерв'ю з викладачем, колегою, особистостями української громади Румунії і т.п., або біографії українського письменника/культурного діяча.

Останні дві категорії були призначені для студентів, які володіють українською мовою на початковому рівні.

III. Переклад короткого незнайомого тексту чи уривка.

IV. Читання українською мовою незнайомого епічного чи поетичного тексту.

Українські традиції: РІЗДВО ХРИСТОВЕ

В давній українській традиції для належного святкування різдвяно-новорічних обрядів важливою була завчасна й серйозна підготовка. Обов'язково з пори жнив дбайливо зберігали обжинкового Рай-Дідуха (Дідуха), в який встромляли стебла різних злакових культур (жита, пшениці, вівса та т.і.) та відбирали м'яке пахуче сіно. До свят по господарству завершували практично всю важливу роботу від впорядкування в хаті, дворі та господарських будівлях до ремонту робочого реманенту (навіть літнього: вози, коси і т.п.) та ткания полотна й вичинки шкір.

За звичаєм до свят господині ретельно прибирали в хатах, вибілювали помешкання й квітами розмальовували комин, застеляли нові або чисто випрані скатерки, рядна й рушники. Обов'язково намагалися справити обновку (новий одяг) для всіх членів родини та купити нового посуду (макітри, горшки, коцюби й макогони). Із воску власної пасіки люди виготовляли святкові свічки, приказуючи спеціальні замовляння і молитву.

У підготовці до різдвяно-новорічних свят були задіяні і малі і старі. Бабусі, деручи пір'я на подушки, попутно навчали дітвору колядувати, щедрувати і засівати. Парубки й дівчата теж, готуючись до колядок, збиралися гуртом, виготовляли ритуальне вбрання та костюми й вчилися виконувати дійства з вертепом і різдвяною зорею. Також обирали свого головного отамана („березу“), побажальників, скарбника, міхоношу й інших виконавців.

Напередодні Різдва – 6 січня, за старим стилем (цей день звали Вілія) ще вдосвіта господар і господиня ритуально готували Божу їжу – кутю та вар. Для цього особливим чином у печі накладалися дрова, які годилося запалювати «живим вогнем» (потерши деревом об дерево, або кресалом), в пізнішій традиції вже користувалися сірниками. Для куті бралася завчасно потовчена і вимочена пшениця, а також «непочата» – набрана до сходу сонця вода, яку, вважаючи, освятив уночі сам бог сонця. Це стосувалося і книшів, які виймали з печі «до світа», а в піч садили калачі та пісні пиріжки. Книш випікали, замішуючи його як звичайний хліб, і кладучи зверху маленький хлібець, який звали душею і призначали для духів-Лада, тобто душ померлих предків. Потім господиня готувала на досвітній воді і в новому горщику голубці та інші страви, яких мало бути дванадцять.

Особливо слідкували, щоб Божа їжа була вийнята з печі зі сходом сонця. Для остаточного приготування куті до звареної пшениці додавали мед, волоські горіхи, мак та родзинки (пшениця вважалася символом вічного життя, а мед – вічного щастя святих на Небі). Вар чи узвар готували із сухофруктів (яблук, груш, слив, вишень).

Коли Божа їжа та книші вже на лавці, то із першим променем сонця господар відкривав хатні двері, комори, клуні, стайні і навіть

ворота, бо, вважалося, що на землю сходять бог урожаю, достатку і багатства. Чарівним зіллям (маком-видюком) люди обсипали усю домашню живність, щоб віднайти злу силу й ще раз перевіряли чи все готове до Свят-вечора. Тоді вже годилося внести до хати «Святки». Для цього батько брав за руку старшого хлопчика і йшов з ним до стодоли, несучи непочату воду, а хлопчик

– три колоски. Там вже стояв приготовлений Рай-Дідух та 12 в'язочок запашного сіна. Все це кропили досхідною водою й, приказували молитву: «Милостивий Боже, і ти, Сонце праведне, з Святим Різдом! Торік дали ви урожай, дали добро, багатство й здоров'я... Пошліть іще краще цього року!»

Потім брали Рай-Дідуха й сіно та несли до оселі, де господиня зустрічала їх з книшем та запаленою свічкою. Згодом усі разом встановлювали Дідуха на покуті, вставляли сіном стіл та долівку, і дітки ритуально каталися на підлозі, щоб не переводилася живність.

Згідно традиційного українського світогляду Рай-Дідух був умістилищем дідухів-пращурів, духу житла, добрих духів-Лада. Останні, вважалося, після жнив вселяються

в сніп-Дідух і з ним переходять з ниви до клуні. А інші духи-Лада переходять з полів у ліси, гори та долини. Саме на Вілію духи разом із Дідухом, якого ще звать «Раєм» (бо саме там перебувають душі), входять до оселі людей і для них господарі влаштовують Святу Вечерю. На цю Багату Кутю крім добрих духів приходять і бог урожаю та бог домашніх тварин.

До тих пір поки Рай-Дідух стоїть на покуті суворо заборонялося виконувати будь-яку роботу, окрім догляду худоби. В цю пору господині навіть виносили з оселі віника, щоб не підмітати в хаті. Святою називали не лише вечерю 6.01, але й наступні вечери аж до Щедрого Вечора 13.01. В цю пору годилося лише святкувати й не працювати.

Місце ж Дідуха в хаті звалось «Раєм», бо там, вважали, з цього часу перебуватимуть душі пращурів-покровителів роду і дому.

Поверх сіна на столі стелили першу скатерку для добрих душ та, розклавши по краях чар-зілля або часник, застеляли другу скатертину – для людей. Посеред столу господар ставив для духів книша, а господиня паляницю, в яку вставляли й свічку.

Кутю і вар урочисто переносили на покуть, попередньо зібравши з куті сухий верх для живності. Діти в цей час магічно квоктали і дзижчали, щоб кури й бджоли велися. Кутю накривали книшем, вар – паляницею й, поправивши худобу, всі чекали настання сутінок.

Готуючись до вечері, родина вбирала ошатний одяг й нетерпляче чекала першої зорі на нічному небі, бо зранку годилося постувати й нічого не їсти.

Вийшовши на подвір'я, діти стежили за небом і з появою зірки, заходили в хату й сповіщали довгождану звістку. З цього моменту можна було розпочинати Святу вечерю.

Першим за стіл сідав господар, а за ним по старшинству й інші. Всі поважно продмухували лавки, щоб не присісти на Духа, бо вважалося, що на багату кутю приходять духи предків. Під час святої вечері не годилося вставати із-за столу (це могла робити лише господиня, яка сідала перед столом), розмовляли поважно й не голосно.

У Вілію напередодні Святої вечері не годилося ходити в гості чи до іншої хати, а також нічого не позичали. Всі намагалися бути вдома разом і навіть подорожуючі воліли повернутись до цього дня додому.

Розпочинаючи Святу Вечерю, господар з молитвою набрав з горщика у нову макітру кутю, додавав тертого маку та медову ситу й ставив на стіл (де горіла запалена свічка, лежав книш та паляниця). Насамперед годували худобу й домашню живність. Потім найстарший господар брав ложкою кутю й промовляв молитву за покійних дідів і батьків, запрошуючи їх на вечерю. Для них

(Продовження на 6 стор.)

Українські традиції: РІЗДВО ХРИСТОВЕ

(Продовження з 5 стор.)

та відсутніх членів родини на столі спеціально ставили дві тарілки й чарки (з них ніхто не їв і туди насипали куті). В деяких районах зберігся звичай підкидати ложку куті до стелі, приказуючи, щоб Бог послав багато приплоду в господарстві. Потім господар підносив чарку та виголошував молитву за сущих членів родини. За вечерю чарка чергою обходила всіх дорослих родичів, а страви споживали зі спільних мисок.

За традицією на Святвечір, мало бути «багато» – 12 пісних страв: кутя, вар, горох, капуста, риби, страви, голубці, борщ, вареники, млинці, каша, пиріжки, гриби. Після вечері, яка тривала кілька (3-4) годин, кутю та деякі інші страви не прибирали зі столу, а залишали для духів, які будуть сидіти за Святу вечерю вдруге. Для них також ставили склянку води та чистий рушник.

Після вечері люди починали співати колядки, які ще з дохристиянських часів присвячувалися створенню Світу, Богу-сонцю, урожайності і приплоду домашньої живності. Проводили ворожіння за бадилінками, які витягували з-під скатерки на столі. Потім батьки обдаровували дітей та один одного грішми й дарунками, що символізувало майбутній достаток й багатство.

Після Святої Вечері й частування не годилося спати, особливо господареві та господині, які прилягали відпочити одягнутими, щоб не заснути. Намагалися без потреби не виходити з хати чи з двору й нічого не позичати до світанку. Лише діти могли віднести обрядову їжу дідусям, бабусям чи хрещеним батькам, які мешкали поряд. Віконця осель всю ніч виблискували світлом, бо й свічки не гасили на Святий Вечір, вони самі мали догоріти повністю. Всі розмови велися спокійно, поважно й стосувалися вони предків роду та господарства. Не можна було злитися, сваритися, казати щось лихе, бо це могло збутися, оскільки в цю ніч злі духи, відьми й інші недобрі сили блукали попід вікнами, все чули.

Ранесенько до схід сонця починали ходити хлопчики-віншувальники (дівчаткам ходити з вітаннями не годилося) і «віншували»:

Віншувальникам дуже раділи, бо господарі переживали, щоб першою не прийшла особа жіночої статі. Тому радо обдаровували хлопців грішми та гостинцями (цукерками, яблуками, горіхами, книшником і т.п.)

7 січня святкували перший день Різдва Христового (годилося відзначати три дні 7 – 9.01). Зранку вся родина або кілька представників йшли до церкви на святкову молитву, яка присвячувалася спогадам про народження Ісуса Христа. Повертаючись із церкви люди радо віталися:

– Христос народився! – Славте його!
або

– З Святим Різдвом будьте здорові!

СВЯТИЙ МИКОЛАЙ

СВЯТИЙ МИКОЛАЙ, один з найпопулярніших святих, що почитається грецькими та латинськими церквами, був у дійсності реальною персоною, яка жила в 4-му сторіччі в Мура, Мала Азія. Зараз це турецький Демре. Традиційно, свято вшановується 6 грудня латинською Церквою і 19 грудня відповідно церквами, як наприклад Українська, які сповідують за Юліанським Календарем.

В молодості Миколай прийшов у монастир і згодом став абатом, а потім архієреєм.

Після страждань, переслідувань та неволі (був звільнений новим імператором Константином), Миколай помер в 352 р. Його мощі зберігалися в Мура протягом семи сторіч, поки якісь італійські торговці не відправили в Мура експедицію з трьох кораблів і 62 чоловіків та хитрістю вивезли його останки. Вони були покладені в церкві італійського міста Барі, що на Адріатичному морі, 9 травня, 1087, де зберігаються до цього дня.

Багато традицій, пов'язують зі Святим Миколаєм, як з особливим покровителем дівчат, дітей, дослідників, торговців та моряків, які звертаються до нього і в наші дні.

ІСНУЄ ЛЕГЕНДА, яка пов'язує Святого Миколая з традицією дарувати непомітно подарунки. Жив якимось в Патана дворянин з трьома дочками. І був він надто бідний, щоб забезпечити їх приданом для заміжжя. Він перебував від цього майже на межі того, щоб залишити їх на грішне життя, коли Миколай почув про його проблему. В ту ніч він взяв гаманець золота і кинув його відкрите вікно. Дворянин скористався цим наступного дня для придбання приданого. Те ж було зроблено з другим гаманцем, якого було знайдено наступної ночі. З бажанням побачити свого добродіянина, дворянин в третю ніч слідкував і впіймав Миколая на гарячому. Миколай попросив дворянина бути великодушним і його не викривати. З тих пір Святий Миколай пов'язується з традицією дарування подарунків. Згодом його три гаманці золота стали використовувати як символічне позначення у вигляді трьох золотих куль – відзнака тих, хто дає гроші в борг – лихварів, ломбардів і т.п.

Святий Миколай – найпопулярніший святий в українській церкві після Святого Володимира. Це підтверджується тим, що названих на честь Святого Миколая церков, більше ніж на честь будь якого іншого святого. Деякі дослідники вірять, що причиною цього є велика популярність Святого, який у середньовіччя користувався Любов'ю в Київській Русь-Україні, відкіля його популярність розповсюдилася на західну Європу, і особливо до Бельгії та Голландії.

Переказав Віктор ГЛАДЧЕНКО

Інколи, вранці господар знову ставив свічку, обкурював хату, кропив святою водою, господиня мила посуд і всі ще раз з молитвою сідали за пісний стіл. І лише по цьому ще раз милися миски, ложки й накривали скоромні страви, люди розговлялися, бо піст скінчився. До Різдва спеціально підготовували й кололи кабанця, щоб приготувати ковбасу, кишку (кров'янку), холодець, сальтисон, печеню з гречаною кашею. Готували також одну молочну страву.

Після такого ситного обіду господар клав на порозі сокиру й домочадці, переступаючи через неї, виходили з хати. Господар йшов порати худобу, а літні люди й молодь йшли в село для спілкування. У перший день Різдва в гості майже не ходили. Лишень одружені діти (з невісткою чи зятем) мали відвідати по обіді своїх батьків, казали, що везуть «до діда вечерю».

Вже в підвечірок йшли перші дитячі ватаги колядників, кожен мав через плече торбинку, куди складали гостинці. Питали у господарів кому колядувати (найчастіше синів чи дочок), ставали перед „застільним вікном” і виспівували магічні вірші-молитви. Люди з вірою, надією та повагою ставились до таких щиросердних «вістунів добра та щастя».

Увечері до громадської коляди „людно” готувалися біля церкви чи школи парубоцькі громади. Обирали свого керівника – Березу (Брезая), латкового (збирає сало й ковбаси), хлібоношу, скарбника, звіздаря (носить зорю), дзвонарів, танцюристів, скрипалів. Колядувати годилося кілька ночей, доки обійдуть кожну оселю в поселенні.

Негостинське Різдво у моєму дитинстві

Грудень – цей послідний місяць року, який кінчається Різдвяними святами, пробуджує у моїй душі тугу за минулим. Різдво – це магія, яка притягає цілу родину за один стіл. Це нагода, незважаючи на вік, згадати і поринути у дитинство. На мент розімкнути ту комірчину, в якій, десь там у глибині душі нашої, тримаємо дитину із нас, і випустити її на волю. Чудово не забувати дитинство – єдиний безтурботний період нашого життя – тішитись, сміятись, бути самим собою. Правда, що ніщо вже не може бути, як тоді, але приємно хоч на якийсь час забути про все і безжурно забавитись своїми думками і спогадами. І враз виринає постать мами. Скільки клопоту, скільки «муки на її руки». Десь за два тижні до Різдва мама закінчувала ткати, вибирала кросна надвір і прибирала у хаті: білила, мила і.т.д. Послідний тиждень лагодили їжу. Піхали пшеницю. Зерно пшениці перебирають, сушать. Коли добре висохло, змочують гарячою водою і піхають у ступі (обдирають шкуринку). Потім знову сушать, полочуть у кількох водах і варять. Не кожний мав ступу, але у кого була, то послідного тижня було глітно, аж стояли на черзі. Тепер рідко хто варить пшеницю, купують в магазині ячні крупи. Але ми так не робимо, бо що пшениця, то не крупа, не той смак. Як не вірите – спробуйте. (хто не має ступи, може піхати у путні/відрі макогоном). Приблизно цілий тиждень у повітрі носився запах свіжого хліба та різних страв. Господині пекли хліб і калачі для милостині (помани): великі круглі калачі, кіски, рогалики, солені калачики, завиванці з повидлом або із яблуками та медівники, вироблені формою. Тепер, відколи модернізація проникла на село, більшість господинь хліб та калачі замовляють у хлібопекарні. У ніч напередодень Різдва мама замашувала піч, а рано десь о 7-й – 8-й годині розмашувала її. У печі замашували голубці (галушки), біб, пшеницю, рибу, печериці. (Ми ще дотримуємося цієї традиції по сьогодні). На Різдво у кожній хаті клали і ще кладуть на стіл дванадцять пісних страв.

1. Галушки (голубці) з крупами. Для крупів сіяли білу кукурудзу. Зерно жорнили і робили крупи. Тепер крупи роблять у млині. Голубці замашували у печі у глиняних горщиках закритих «примасткою» – папір на який кладуть грис, перемішаний з водою. Піч добре закривають, щілини замашують глиною на найменше 5 годин. Так варені галушки дуже смачні.

2. Пшеницю з меленими горіхами, цукром або медом, розинками, рахат (лукум). І.т.д.

3. Біб – заправлений смаженою цибулею і часником.

4. Печериці.

5. Пирог з повидлом або бобом. Із вареного бобу видавлюють (вибирають) м'якуш, заправляють смаженою цибулею, сіллю, перцем.

6. Рибу.

7. Червоні буряки, заправлені смаженою цибулею, часником. Дехто приготує їх з грибами.

8. Вар – відвар із сушениць (сушених слив, груш та яблук), до яких додають цукор до смаку. Падалиці (літні яблука, які падали на землю) – нарізують кружальцями, насилають на нитки і сушать на сонці. Варять вар десь тиждень або більше до свят, бо чим більше стояли, тим були смачнішими.

9. Пампушки.

10. Хліб різаний і два круглі калачі із свічкою.

11. Яблука, горіхи.

12. Вода, вино або горілка.

Хоч розмашували піч рано і у хаті пахло смачними стравами, та їсти ніхто не їв, бо постили. Перед вечором мама застеляла стіл білою скатеркою, викладала вичерю, а потім у іншій кімнаті лагодила милостиню/поману. На перші свята, в ніч перед Різдвом, давали миски, тарілки, а на другі свята, перед Водохрещем, горнята, кані (в що можна вливати свячену воду). На Різдво ішли з поманою пізно вночі, а на другі свята ще завидка.

НОСТАЛЬГІЯ, НОСТАЛЬГІЯ...

Милостиня/помана – у тарілку клали по ложці вечері (з того, що мали на столі), потім калач круглий на цілу тарілку, кіску, рогальок, солений колачик, курочку, струдель, 1, 2 медівники вироблені формою, 1, 2 яблука і свічку.

Газди старалися, щоб до заходу сонця (до вечері) худоба була нагодована. Ніхто не сідав вечеряти як у стайні не було порядку: худоба ситна, замешено, під худобою застелено. Ми, діти, не могли діждатися вечора, не так вечеряти, як після йти колядувати. Перш ніж сісти за стіл, казали «Отче наш». Після вечері кожний брався за своє: діти ішли колядувати, дорослі з поманою, а хто залишався вдома приймав колядників та гостей. Хто заходив у хату з поманою, то перш за все його запрошували до столу. Чистували горілкою чи вином, при чому згадували всіх усопших того дому та роду, опісля запрошували до вечері. За звичаєм, гість мусів коштувати всіх страв зі столу. Не доторкатися до страв вважалося і вважається за гріх. Того вечора залишали все на столі, не прибирали, бо казали, що душі усопших приходять додому.

Цілу ніч село гуділо, як у вулику. Звечора колядували малі, потім підлітки, пізніше, аж до ранку, парубки з музикою дівчатам. Ніхто хвіртку не запирав, але і ми, діти, не обминали ні однієї хати. Ходили ми колядувати із торбинками, бо за коляду виносили: яблука, горіхи, солені колачики, а дехто і гроші, по 5, 10 банів, рідко хто 25. Пам'ятаю, я ходила колядувати з моєю приятелькою на два роки старшою, та лише у Барана, так його призивали, нам давали: мені 50 банів, бо я не мала одного родича, а її лея, бо вона була кругла сирота. Потім ми усі йшли до панотця, там давали всім по лейови. Декотрі ішли і по два рази. Не обминали ми і багатого «Скупіндру». Навмисне ішли всі, аж чекали у черзі (одні ішли і по 2,3 рази), а Скупіндра лютував, що через жебраків вистуджує хату, тому казав служниці стояти у ганку і давати жебракам лишень по 5 банів, боронь-боже більше. Але ми знали, що він їх шкодує, тому так поступали. Правда, що і гроші у той час мали більшу вартість. Наприклад, за 25 банів міг купити у директора школи мірку чорнила, якого ставало на тиждень, або і більше. Колядували ми гарно, цілу колядку, не тільки одну-дві строфи. Кілька тижнів до свят (цілий піст) ми вчилися колядувати. І, як бачимо, хоч не виносили нам «за коляду горілки бочку» ані «хоч по золотому», та ми колядували з радістю і ніщо не могло нас

затримати в хаті, ні мороз, ні віхола. А найбільше запали мені у душу ті вечори, коли надворі було тихо і падав густий, лапатий сніг, накриваючи все: землю, хати, дерева і колядників пухкою пребілою ковдрою. Казковий пейзаж. На перший святий вечір колядували: Бог предвічний, Новая радість, Нова радість стала, На Різдво Христове, Радуйтеся, усі люди, Гой наш паночку-добродієчку, Во Вифліємі, З Рождеством Христовим, Бог ся рождає, Добрий вечір, чесна газдине (цю коляду колядували вдовам). Ой оре плужок тай попід лужок колядували хлопцям. Гей у вині, у вині – цю коляду колядували і колядують дівчатам. У неділю рано кури запіили – цю коляду колядували замужнім (жонатим) чоловікам або вдівцям. У Різдвяну ніч ходила і ходить і тепер «рідова коляда» (так кажуть в нас) на церкву. Село розподілене на сектори. За кожний сектор відповідає церковний радник. Він збирає людей з свого сектора і разом ідуть колядувати, а зібрані гроші дають для церкви. Як закінчують колядувати то всі колядники ідуть заколядувати панотцеві.

На 31 грудня діти колядують «Ой чінчику-васильчику», «Прилетіла ластівочка». Підлітки гейкають – «Добрий вечір, добрий вечір, пане господарю» з дзвінками, гарапниками, бугаями, козою і маланкою. На другі свята, у ніч перед Водохрещем, теж колядують: Йордан воду розливає, Ой дзвони дзвонять, Шідрих, світлий вечір дома, Йордан вода студененька (колядують її дівчатам), Гей у вині, у вині – у городі (колядують її парубки дівчатам).

Прошли роки. Тепер можемо тільки з ностальгією згадувати Різдво нашого дитинства. Ніщо вже не є, як було, та і ми не ті, що були. Діти вже мало тішаться Різдвом, як ми колись. Не радіють, що тітка принесла кілька цукерок або 1,2 помаранчі, бо вони ситні всього, і цукерок і різних екзотичних фруктів, яких ми у нашій дитинстві не тільки що не їли, але навіть не бачили. Багато із них ситні і грошей. Тепер дітей в селі мало, молодь поросходила по чужині, навіть не дуже має хто колядувати. Більшість родичів не зацікавлені вчитися дітей українських колядок. Я мала нагоду чути: «а навіщо вчитися українських колядок, вони довгі і тяжкі. Нащо дитині перевантажувати мозок, має досить науки. Я даю грошей і найсидить вдома, най за пару леїв моя дитина не мерзне під чужими хатами». І діти сидять вдома у теплі з телевізором, телефоном, планетою. А ті, що все таки ідуть колядувати, майже всі колядують по-румунськи (Am vânat un ierurg), або по-українськи (Уставайте, українці, бо вже біла днина). Ту саму колядку на всі свята. Починають колядувати від полудня. Зачинають від хвіртки, прийдуть під вікно, скажуть пару слів і «La anul și la mulți ani!». Їх цікавлять тільки гроші. Вночі дуже мало колядників, але і ті не знають слова та читають їх з телефону. І так традиція гине. І хто винен? Родина, школа, церква... Без коментарів. Моя думка, чи не виховуємо ми це покоління за принципом «мале зусилля – великий прибуток».

Через коронавірус і пандемію сумні будуть Різдвяні свята цього року, бо, мабуть, багато не доживуть до них, а ті, що в чужині, не прийдуть додому як приходили щороку. А може, це випробування зробить нас більш відповідальними і вдячними за те, що маємо. Може, так ліпше зрозуміємо як багато значить для нас родина, взаєморозуміння, любов до ближнього, єднання, допомога і суть вислову «без Бога ні до порога».

На закінчення бажаю читачам, редактору Михайлу Михайлюку і всім працівникам редакції часопису «Український вісник» багато, багато здоров'я, наснаги в праці, дочекати і відсвяткувати у мирі, щасті і здоров'ї, разом з дорогими вам людьми Різдвяні свята.

Віншую Вас із Різдвом Христовим!

Проф. пенсіонер Марія Н. ФРАСЕНЮК

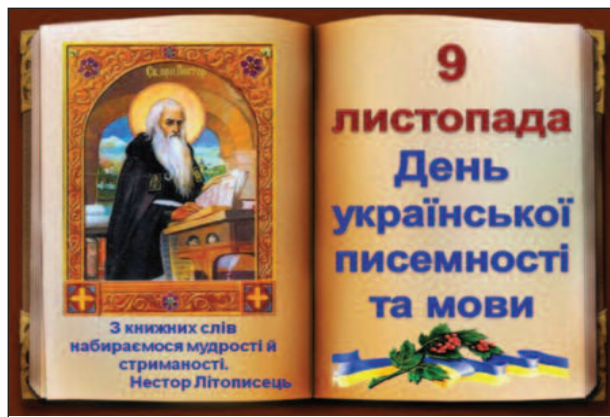
Фото авторки

– День української писемності та мови – Свято вшанування Преподобного Нестора-літописця

Назва місяця **листопада** походить, очевидно, від найпомітнішої зміни в природі: опадання листя. Зелений лист безмежного різновиду рослинного світу людина збирала з найдавніших часів, а потім вирощувала, для її найскладніших життєвих потреб: від харчових до лікувальних, від промислових до декоративних. Але жовтаво-золоте листя, яке, після недовгого міркування, сумно-весело спускається ниткою часу до землі і застеляє її килимом медової ностальгії пройденного циклу життя-буття, не може не розбудити у душі людини хоча б найоптимістичнішу із найпесимістичніших думок: **Все минає, все минає... не все пропадає! Не пропадає, якщо оцей чудовий килим складають наші добрі діла, якщо його складають слова нашої рідної мови, якими ми утішали свого ближнього, якими не лукавили, не руйнували, а будували, не розбратали, а єднали, забезпечуючи таким чином постійне її відродження та збагачення...**

*

Напевно, з таких міркувань громадські організації в Україні, тодішній президент **Леонід**

Кучма, урахували, що для консолідації українського суспільства українська мова повинна стати підложжям справжнього відродження українського духу, і так, **9 листопада 1997** видано **Указ нр. 1241/97 «Про День української писемності та мови»**.

Як відзначають цей день в Україні?

- Визначенням найкращих знавців/творців українського слова
- Радіодиктантом національної єдності
- Стартуванням Міжнародного конкурсу знавців української мови ім. Петра Яцика
- Заохоченням видавництв, які популяризують українську літературу та ін.

Не випадково обрано саме **9 листопада** за нашим православним календарем – це день вшанування **Преподобного Нестора-літописця**, найвідомішого послідовника творців слов'янської писемності Кирила і Мефодія (IX ст.). Нестор-літописець (1056-1114), після постриження у Києво-Печерській Лаврі, віддав весь свій розум і всі свої сили книжній справі, складанню літописів: *Велика буває користь – наполягав він – від учення книжного, книжки наказують і вчать нас шляху до розкаяння, бо від книжних слів набираємося мудрості та стримання... Той, хто читає книги, бесідує з Богом!*

Є чому нам пишатись рідною українською мовою?

- Вченими доведено, що основи її сформувались в X-IV тисячоліттях до н.е. У санскриті зна-

ходимо ідентичні слова нашій мові: *повітря, кохати, кінь, дерево, вогонь* і ін. Отже, українська чи не основна із індоєвропейських мов!

- Першу згадку чужинців про українські слова знаходимо з 448 р. у візантійського історика Пріска Панікійського, який у таборі володаря Аттили, на території сучасної України, записав слова *мед* і *страва*.

- Після італійської, наша мова є признана фахівцями наймелодійнішою.

- Пестливу форму в українській мові має навіть слово *ворги* – *вороженьки*!

- До середини 19 ст. українську найчастіше називали руською мовою. (Слово «*русська*» немає нічого спільного з словом «*російська*», бо походить від Київської Русі, перше українське державне утворення – IX-XIV ст. – період наймогутнішого політично-культурного розвитку в Середньовіччі. Проіснували в історії цього простору чотири Русі: Київська Русь, Біла Русь – існує і по сьогодні як окрема держава, Червона Русь – це українська історична Галичина та Чорна Русь – спершу складова Київської Русі, а з 13 ст. попадає під Литву.)

- Найдовше українське слово – 30 літер: *дихлордифенілтрихлорметилметан!*

9 листопада – 226 років від «останньої подорожі» Г.С. Сковороди

- Мислитель-гуманіст, письменник, філософ, педагог перипатетик, ментор пілігрим – синтез автентичної народної мудрості та високої класичної культури, Г.С.Сковорода, на відміну від грецького мудреця-циніка Діогена, що посеред дня шукав із запаленим ліхтарем людину, ходив

Кожен є той, чие серце в нім: вовче серце – справдешний вовк хоч обличчя людське; серце боброве – бобер, хоч вигляд вовчий; серце вепрове – вепр, хоч подоба бобра.

останні 25 років свого життя поміж людом із світлом Правди Святого Письма, щоб висвітлити і вказати цьому щасливу путь життя. Цю таїну він вкарбував і в свій надгробний напис: **«Мир ловив мене але не впіймав!»** Багатьом досить пізно стало зрозумілим значення слова **Мир=мирські пристрасті**: лукавість, фарисейзм, підступність, заздрість, зрадництво і т.п.

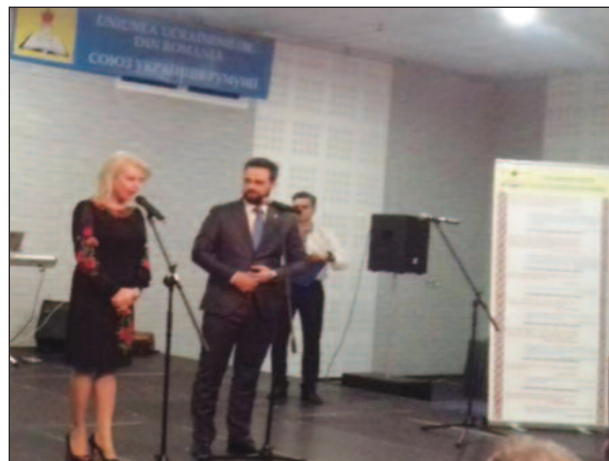
- **Причину-причин зла** у людському світі бачив у тенденції людини не наслідувати власні природжені здібності, а займатись настійливо речами/ділами, до яких не існує в неї поклику/таланту/Божого дару! Цей дар він називав **сродною** (з **родимості**) **працею!** Тільки відкриваючи в собі Божий дар, людина відкриває по-справжньому Бога і вірить по-справжньому у Його Правду і Порядок!

- У Світі вічної істини особистість українського мудреця найяскравіше висвітлюють слова його учня Михайла Ковалинського:

Ревнильник істини й духовного буття, Він мудрий словом, розумом, життям; Прихильник простоти й найвищої свободи, Він щирий друг, йому убогість не біда, Досяг верхів наук пізнавши дух природи, Достойний приклад всім серцям – Сковорода.

9 листопада – ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В РУМУНІЇ

- Урочисте ухвалення у Румунському Парламенті Закону нр. 213 стосовно встановлення **Дня Української Мови в Румунії** (опублікованого в Урядовому Віснику, ч. I, нр. 664/31.07.2018), завдячується невинному клопотанню депутата нашої меншини у цьому найвищому представницькому форумі демократії, **пану Миколі Мирославу Петрецькому**, голові Союзу Українців Румунії, котрий започаткував таким чином золотий листок у літописі українства в Румунії.

- Вшановується це свято вітальними словами найпрестижніших особистостей нашої громади

Євсебій ФРАСИНЮК

Фото автора

(Продовження на 9 стор)

Спаситель каже нам часто, як наша поведінка представляє нас чи ні Божими синами; і Він дає один конкретний приклад поведінки, яка вимагається від синів Божих до ближніх і до ворогів: «Любіть ворогів ваших, добро творіть і позичайте, нічого не сподіваючись; і буде вам нагорода велика, і будете **синами Всевишнього**; бо Він добрий і до невіддячних, і до злих. Отже, будьте милосердні, як і Отець ваш милосердний» (Лк. 6, 35-36).

Не наші слова про віру, а тільки поведінка говорить людям про нашу послухність до Бога, як до нашого Отця. Тому що не наш зовнішній вигляд відрізняє нас від невірних, а наша поведінка, яка має своє джерело в серці. «Як хочете, щоб робили вам люди, так і ви робіть їм» (Лк. 6,31). Спаситель через цю науку каже, що нам треба мати ініціативу на добрі діла, до доброї поведінки до ближніх, навіть і до ворогів, так як Він Сам «добрий і до невіддячних, і до злих». Тільки так розуміємо краще і слова Спасителя про Його

Віра і поведінка

учеників, як світло для світу: «*Так нехай сяє світло ваше перед людьми, щоб вони бачили ваші добрі діла і прославляли Отця вашого Небесного*» (Мт. 5,16).

Бажаючи стати дійсними Божими дітьми, нам треба, по-перше, слухатися науки Його, а по-друге, дивитися і на приклади вірників, які успішно стали Божими дітьми. Ап. Павло не з гордості, але бажаючи нас навчити ходити дорогою віри, дає сам себе за приклад, тому що він сам йде вслід за Христом:

«Будьте моїми послідовниками, як і я Христа» (1 Кор. 4,16; 11,1); «Наслідуйте, браття, мене, і дивіться на тих, що діють за образом, який маєте у нас» (Филп. 3,17).

Повертаючися до прикладу доброї поведінки щодо наших ворогів, видимо як Христос підкреслює, що нам треба любити ворогів на основі Божої любові до всіх, до вірних і до злих людей. Всі думаємо, що ця заповідь є майже найтяжкою зі всього того, що просить Бог від нас. І правда та, що ніхто не може дійти до любові до ворога своїми власними силами, стараннями. Це неможливо, тому що любов до ворогів є даром Божим. І перше, що нам треба робити, це молитися за ворогів, за тих, які нам заздять, за тих, які нас обговорюють. І тільки так, з терпеливістю, дістанемо дар любові до ворогів. «Наслідуйте Бога, як діти улюблені, і живіть у любові, як і Христос полюбив нас і віддав Себе за нас у приношення і жертву Богові, на пахощі приємні» (Ефес. 5,1)

Отець Маріус М. ЛАУРУК

Щасливий Плач

Тоді, коли Ісус навчав людей та говорив їм про заповіді блаженства, сказав і наступні слова, які для многих з поміж нас може бути парадоксом: «Блаженні ті, що плачуть, бо вони втішаться». (Матей 5,4). Ми всі знаємо, що плач є виявом боління та смутку. Ніхто не плаче, коли здоровий, задоволений і щасливий. Христос плакав біля могили Лазаря, який спочивав вже у гробі 4 дні (Йоан 11). Ісус плакав, тому що любив Лазаря як свого доброго приятеля та жалів, що він вже не є серед живих.

Отці духовні навчають нас, що плач може бути злим, природним або добрим. Злий плач переживає людина, коли хтось провиниться перед нею, а вона бажає помститися і не може, та з того бажання робити злого - заплаче. Це – злий плач, тому що приходить до людини із намови диявола. Гнів, спокуса, заздрість та злий намір походять від нашого великого ворога.

Природний плач є той плач, коли людина відчуває біль, страждання і терпіння. Коли на нас приходить тілесна хвороба і нам важко терпіти болі і ми плачемо, а наші сльози є виявом тяжкої скорботи. Так само ридаємо і тоді, коли втрачаємо когось близького, бо нас болить душа. Цей плач не є ні добрий (не приносить якоїсь користі), але не є ні злим (не є від ворога).

Добрий плач стосується духовної людини, яка плаче, тому що усвідомлює те, що вона грішна. Плач за гріхи є добрий плач, який перетворює людину із грішника на святого. Ніхто не сподобився бути вибраним Богом без того, аби не каявся і не плакав за свої гріхи. Хочу ще додати той факт, що Бог не чекає, аби ми щодня проливали

Сповідь

сльози за наші гріхи. Цей плач може бути у таємниці нашого серця без того, щоб хтось бачив.

Святий Силуан навчає нас, що не та людина, яка має людську славу є великою. Не той хто може знати майбутнє, не той, хто може пророкувати й відкрити людям Божий план є великою людиною. Найбільшою людиною перед Богом є та, яка бачить своїх гріхів, жаліє та плаче, щоб відчути Божу любов. У такому контексті слова Ісуса: «Блаженні ті що плачуть, бо вони втішаться» можна зрозуміти і прийняти на нашу духовну користь.

Отець Іван ЮРЧА

9 листопада

– День української писемності та мови

– Свято вшанування Преподобного Нестора-літописця

(Продовження з 8 стор)

та політично-адміністративних відомств Румунії, науковими доповідями, декламуванням української поезії, преміюванням переможців у Конкурсі знавців мови ім. Петра Яцика, концертом найвідоміших наших артистичних колективів. Завжди беруть участь і гості з України.

• Нинішнього року свято обмежилось, з відомої причини пандемії симпозиумом, організованим провідним органом СУРу. Доповіді, напевно, опублікуються окремо у наших часописах, а я, користуючись нагодою, поділюсь з нашими читачами кількома із власних міркувань.

• Почну від афоризму французького філософа-просвітителя, поета, прозаїка, сатирика, історика та публіциста Франсуа Вольтера: **Чужу мову можна вивчити за шість років, а свою треба вчити все життя!**

Чому – все життя?

• Народна мудрість відповідає так: **Рідну мову дає Бог, а чужу – люди!** Означає, що рідна мова – це присутність Бога у нашому зв'язку з сотвореними Ним складниками Всесвіту, це та енергетика (біоінформативне поле), яка

сприяє кожній людині появитись/народитись у певному просторі і часі, у певному роді/народі, сприяє пізнати той простір і час, пізнати всі духовно-матеріальні надбання свого роду/народу, щоб залучитись гармонійно до гармонійного функціонування всіх компонентів Всесвіту.

• Рідна мова – це прямі наші зв'язки з **Небом і Землею** в усіх їхніх значеннях. Коли зловживаєш рідну мову (брешеш, обманюєш, лукавиш), ти обрізуєш оті прямі зв'язки з Всесвітом і накладаєш на них вузли, що постійно зменшують твою силу пізнання Правди і Порядку, а це веде і до твого, і до її знищення!

• Раби – це люди, котрі не мають рідного Слова, не мають того Божого дару, подарованого біля Вавилонської вежі, значить, сили зрозуміти Правду Життя і знайти вихід, значить не спроможні самі себе захищати, а шукають захисту в тимчасових можновладців!

• Закінчимо солідним гумором В. Швелебя: **Гарна мова надає пристойну форму навіть дурним думкам...** Уявімо собі її відсутність!...

СУР і духовне життя українців Сігету

Що Союз Українців Румунії підтримує і дбає про культурне життя української громади Румунії – то не новина. СУР через своїх місцевих представників і керівників, а головню через працю і труди нашого представника у Палаті Депутатів Румунії пана Миколи Мирослава Петрецького, старається зберігати ідентичність нашої громади. І це не тільки завдяки подіям, яких вони самі організують, але і підтримці різних заходів, організованих Церквою, яка, так само як і СУР, дбає про збереження не тільки віри, але і рідної мови та культури.

Таким чином, СУР був, є і, надіємося, що і далі буде близько до життя нашої сігетської православної громади. Тим більше, що і пан депутат Микола Мирослав Петрецький є парафіянином української церкви у Сігеті, до якої заходить помолитись скільки разів має нагоду, і про яку дбає постійно.

Цього року СУР через місцевого керівника Мирослава Петрецького, голови Марамороської філії СУРу і через пана Миколи Мирослава Петрецького наш церковний хор «Благовісник» отримав прекрасні вишиванки.

Наш хор під керівництвом пані добродійки Маргарети Лаурук активний вже більше 15 років і складається з хористів різного віку. Не тільки що співає кожної неділі на Святій Літургії, але і виступав на різних духовних і культурних подіях на місцевому і державному рівні на українській, румунській і церковно-слов'янській мові.

За всю підтримку ми вельми вдячні і будемо, в свою чергу, підтримувати діяльність СУРу.

Отець Маріус М. ЛАУРУК

Фото автора

Дещо про зимові свята у Марицейці

Гой у лузі, лузі, під дубиною

Нормально було б, щоб я почав так: «волно колядувати?». А газда відповідав: «волно, волно!». Як казав мій покійний вуйко Віктор Козубаш: «но, як волно, то зачинаємо, як ми знаємо!»

Але я вернуся у часи мого дитинства і скажу кілька слів про Святого Андрея. У ті часи там, де були молоді дівчата, у вечір перед Святого Андрея, тобто 29 листопада, /Св. Андрей на 30 листопада/, парубки крали хвіртки і навіть брами, ховали їх десь далеко, а 30-го листопада розшукували їх.

У міжвоєнні роки один господар із Марицейки /на жаль, я забув його ім'я/ збудував гражду та стодолу, але ще не покрив їх дахом. Парубки позакрадали хвіртки та брами і висадили їх на гражду і стодолу. Уявіть собі, коли господар устав та вийшов із хати...

Після Св. Андрея слідує Св. Миколай. У ті часи для нас, малих шибеників, Св.

Миколай означав прут, який був під сво- локом, яким тато лупцював «негідників».

Сьогодні? Св. Миколай кладе пода- рунки у черевики! Часи змінилися...

Вернемося до наших колядок.

Хлопці та дівчата робили «репетиції» майже за місяць до Святого Вечора.

Батьки перевіряли малих, аби знали колядки, та ще яку колядку треба було колядувати у кожній хаті!

Колядки були господареві, дівчині, парубкові тощо.

Коли малі колядники вже грілися на печі після коляди, починали парубки, які колядували під вікном кожної хати /був гріх обминути якусь хату/. Вони за гроші, які заробили, платили «банду», яка грала цілі свята у «каміні», На танці приходив хто хотів, без того, щоб платити.

На другий вечір починали колядувати жонаті, але і парубки ходили туди, де були дівки.

Ось кілька прикладів колядок: «Гой попід лужок», «По Львові ходив», «Фалився конем перед королем», «Мала мати одну донечку», «Гой з долу, долу, вітер повіває», «Гой у саді, саді – винограді», «Гой у цього пана» і ще багато інших.

Шкода, що не можу вислати вам найдовшу колядку, яка колядувалася тільки у Марицейці, а саме «Гой навкруг ліса зелена трава, а серед ліса студена вода». Чому? Щоб не обурилася одна нація!

Треба нагадати кілька бувших колядників: Ністор Курилюк, Віктор Козубаш, Ілля Місюк, Олекса Бойчук, Юрій Козубаш, Діонісіє Козубаш, Юрій Курилюк, Дмитро Костинюк та ще багато інших Хай їм буде земля пером і пухом!

Колись тут були і маланки... Ходили люди, гейкали...

Нині ще малюки ходять гейкати та сіяти.

Ще ходять воду святити! Але з цією «пандемією» хто знає, що буде?!

Микола КУРИЛЮК

Ледве переступив своє 70-річчя, відсвятковане нинішнього літа українською громадою Бухареста, як на зорі 22 листопада року божого 2020 догоріла свіча життя Миколи Корсюка. На «втомленого життям щоденним», тілесними недугами, до яких додалася ця проклята пандемія коронавірусу, Всевишній направив свій перст на поета, прозаїка літературознавця, видавця, головного редактора «Дзвоника» і долучив його до цілої когорти українських творців красного письменства, які за останні десятиріччя перейшли у потойбіччя.

Хай це звучить патетично, але коли пишу ці рядки, маю болісне відчуття, що і мойри, богині людської долі, наче навмисне забирають зарано найкращих побратимів по перу, аби підсилити біль утрати.

Без Миколи Корсюка в українській літературі в цілому, зокрема в українській літературі, що твориться на теренах Румунії, розкрилася рана, яку нелегко буде загоїти.

Не стало МИКОЛИ КОРСЮКА 1950 – 2020

Не стало на світі Миколи Корсюка-людини, але він залишив по собі цілий мікрокосмос ідей, образів, почуттів, втілених у збірках поезії і прози: «Нащадки сонця», «Ворота», «Монолог дерева», «Яйце-райце», «Роздоріжжя», «Чужий біль», «Ні Бог, ні люди», видав як багаторічний редактор у видавництві «Критеріон» сотні книг наших письменників, українських класиків, написав десятки літературознавчих статей.

Був безкомпромісний з собою і побратимами по перу, книжки яких випускав у світ. Опанував як ніхто інший з його покоління українську мову. Був одним із засновників Союзу українців Румунії. Словом – був людиною найвищого інтелектуального і морального кшталту.

Хай буде земля йому пухом і вічна пам'ять!

Михайло МИХАЙЛЮК

МИКОЛА КОРСЮК ТІЛЬКИ ПОВЕРНУВ ДО БОГА...

Роки пройшли,
Пройшли, пройшли,
А прадідівський стіл
Стоїть, стоїть, -
Мов заповіт,
Чи загадкова дивина одвічності
І добрий голос потойбічності,
Що раз у раз озивається,
як поклик небес предальніх.
О, Господи,
Яка Твоя глибока таємниця!

(Із збірки М. Корсюка
«Яйце-Райце», 2005)

Болюча вістка про надто передчасну земну кончину поета, прозаїка, публіциста, редактора, університетського професора, доброго друга – Миколи Корсюка – просікла пекучою потужністю душу і серце всіх тих, котрі ошасливились привілеєм бути йому другом, колегом, побратимом по перу, студентом чи просто знайомим.

Мені пощастило познайомитись з ним на початках вісімдесятих років минулого століття, коли відбувались так звані, і такі живі, «зустрічі з письменниками на селі». Це було у школі с. Балківці, де я працював викладачем, і бачу, наче вчора, Миколу Корсюка, Михайла Михайлюка та Степана Ткачука, котрий любив не раз почати свій виступ словами: Я найвеликий

український письменник, а Микола Корсюк найкращий!

Всевишній облагородив Миколу Корсюка прекрасною людською вродою, глибоким розумом, харизматичним словом і високим творчим потенціалом. В часі тієї зустрічі він вже дебютував збірками «Нащадки Сонця» (1972) та «Роздоріжжя» (1973), за останню нагороджений премією за дебют Спілки Письменників Румунії.

У народній мудрості існує вислів «Кому Бог поповняє, від того і вимагає!», суть якої людина «розкушує», взагалі, у періоді повної зрілості. Але Микола Корсюк скоро зрозумів це, усвідомив це як святе призначення служити рідному Слову і вирішив наслідувати його всім серцем своїм, всім розумом своїм, всіма своїми силами. Щоб розбудити цей невичерпний резервуар свого внутрішнього єства, своєї духовної сили, тобто пізнати самого себе, Микола Корсюк обрав найправильнішу путь: Пізнання духовного скарбу свого роду-народу. Не раз, і з певним захватом, його друг і побратим по перу Михайло Михайлюк говорив: Він страшенно начитаний!

І поставив він усе своє начитане із духовної скарбниці рідного роду-народу в підложжя свого літературного доробку. Нащадки Сонця у віруваннях наших пращурів ідентифікували себе з навколишнім світом, уявляли кровну спорідненість людини з складовими Всесвіту. Вчинити погану справу віч на віч з Сонцем вважалося найбільшим гріхом. Таке бачення плекало чесних, сумлінних, працелюбних людських нащадків. Таким виховався і Микола Корсюк, а це була зовсім нелегка життєво-буттєва його дорога, повна-препов-

на випробувань, часто розчарувань але й визначних здобутків. Він піднімався невпинно променем свого святого поклику, всупереч немалим жертвним домаганням долі.

Микола Корсюк сягнув духовний «цвіт папороті» та отримав таємне розуміння людської долі, мови дерев, звірів і птахів, зміг зцілювати своїм Словом людські мирські пристрасті і знаходити справжні духовні скарби, захищені в глибині людського єства. Синтез всього цього вважаю збірку «Яйце-Райце» (2005), апофеоз його лірично-роздумливого світобачення, світлим втіленням його чистої душі та непокірного, вільного духу, творчим відгуком його молитовного відношення до Верховної Мудрості: «І якщо день – це Божа воля/ на нашу душу і на Тебе,/ Всевишній Господи,/ ото ж спошли/ одвічну кару/ чорну й непобідну,/ але й збагни/ душі моєї/ неподілиму звабу/ до небесних крес/ і возлюби, і пригноби/ у гордості та достоїнстві/ Твоїм,/ бо я – нікчема благородна/ у ницості моїй,/ але не був ніколи/ лизоблюдом.»

І так, зірка з'явлена з Його ласки на блакитті небес тому сімдесят літ не впала/згасла, згідно з віруваннями наших предків, але, виємково, змінила свій лет, збільшила свою яскравість і припливла до українського літературного небосхилу, і додала до незгасимого сузір'я українських письменників Румунії, і не тільки, для вічного світу, ім'я Миколи Корсюка.

Нехай Всевишній дарує йому Царство небесне та людське незабуття!

Є. ФРАСИНЮК

В ЯСАХ ВШАНУВАЛИ ПАМ'ЯТЬ ЖЕРТВ ГЕНОЦИДУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ 1932-1933 РОКІВ

Від появи життя на землі до теперішнього часу таких людських трагедій, як ті, що відбулися у XX столітті, ще ніколи не було після Потопу. Але тоді сам Бог покарав своїх синів, які хоч і обіцяли незліченну кількість разів, але не підкорились Божому закону. Звичайно, траплялися людські трагедії до і після, але не такого великого масштабу. Кожного разу, коли Бог карав за непокору Закону, мав лише одну мету врятувати людство від загибелі. Але після всіх цих трагедій Бог не дав повноважень нікому вбивати людей, тим більше цілі народи чи нації, бо єдиний Бог є той, хто дав життя людині і тільки Він має право його відібрати. Але давайте подивимось, що сталося тим часом. На землі з'явилися різні категорії правителів, які вважали себе «богами» і претендували на право і осмілилися знищувати цілі народи, творіння Бога. Приклади – незліченні на всіх континентах земної кулі. Таким чином стали можливі у XX-ому столітті такі страшні людські трагедії як геноцид, голокост, голодомор. Що далі? Це питання, яке заслуговує нашу увагу. Деякі шукають відповіді в спиритизмі, інші в чаклунстві, інші в зірках, а інші в науці, треті...

Що стосується мене, як сказав Джошуа свого часу: я з моїм домом шукаємо і знаходимо відповідь на ці запитання в Святому слові – в Біблії і закликаємо і вас до цього.

Сумно, коли люди забувають нагадувати про данину крові, яку наші предки принесли для того,

щоб ми жили в кращому, справедливішому світі, яким Бог створив і залишив його. «Народ, який не знає своєї історії, схожий на дитину, яка не знає своїх батьків», – сказав у минулому столітті відомий вчений Ніколає Йорга. Коли у народі послаблює сила любити та поважати цінності, традиції та звичаї, тоді він занепадає; коли його життя розчавлене блуканнями, прагненням до багатства, внутрішньою боротьбою за владу, забуттям своєї віри та історії, тоді Батьківщина згасає, і на наших очах залишається лише безпорадний та дезорієнтований народ із країною в занепаді. Але ще сумніше, коли ми використовуємо різні більш-менш реальні виправдання, щоб виправдати своє безсилля чи бездіяльність. За цих обставин ми вважали своїм обов'язком відзначити події, що відбулися понад 88 років тому і відомі як «Голодомор» або геноцид українського народу 1932 – 1933 років.

Звичайно, ми не змогли відзначити цей особливо складний епізод в історії українського народу (пригадаю, що під час Голодомору в Україні померло від «штучного» голоду понад 10 мільйонів людей), на тому ж рівні, що і в попередні роки, через обмеження, визначені епідеміологічною ситуацією в країні, загалом і в Ясах зокрема. Звичайно, ми хотіли б організувати цю подію у більш підходящому для таких заходів місці, щоб у гостях у нас були представники місцевих органів, меншин які проживають в Ясах, що мають

подібну історію (вірмени, євреї, роми). Але в даних умовах ми провели більш обмежену подію, та двері нашої філії залишались відкритими для зацікавлених протягом декількох днів, як це було у випадку відзначення Дня української мови в Румунії.

Програма, підготовлена з цієї нагоди, складалася з презентації книжкової виставки, яка згадує конкретні дані та факти про трагедію тих часів, виставки фотографій, що ілюструють труднощі та муки, які пережило населення України у 1932 – 1933 роки. Наші відвідувачі мали змогу переглянути деякі документальні фільми про звірства, вчинені проти населення, яке стало настільки бідним, що навіть деякі випадки канібалізму згадуються в документальних матеріалах про Голодомор.

Ніколає Бальческу вважав, що «Історія» – це перша книга нації. В історії – нація бачить своє минуле, сьогодення та майбутнє, вона ж допомагає нам знати, хто ми, звідки походимо. Історія відкриває нам минуле, показує важкий шлях пройдений нашими попередниками, їх помилки, а значить минуле з добрим і поганим. Ось як ми можемо дізнатися, що ми були і є народ, який пережив великі злигодні, але повний ресурсів.

Ми живемо сподіванням, що незабаром цю ситуацію, спричинену пандемією, буде подолано, і все нормалізується, а заходи, заплановані на 2021 рік, відбуватимуться принаймні на тому рівні, на якому вони були організовані в попередні роки. Боже, допоможи нам!

Віктор ГРИГОРЧУК
Голова Яської філії СУРУ
Фото автора

СУМ СЕЛА (ДОБРИХ ЛЮДИЙ)

Питаємся, бо не знаєм,
З якої причини,
Таке лихо могло впасти
На наші бистряни.

Бо видимо та чуємо,
Й нас це дуже болить:
Одна нація та віра
Надвоє ся колить.

Та ж ми люди, як і другі, –
Рушани, красняни.
Та чому це лихо зайшло
Лишень межі нами?

Ми тої самої віри –
Гуцули вкраїнці.
Чому лиш у нас всадились
Там якісь рутенці?

Може, ми щось согрешили,
Бога прогнівили
Та затягли так на себе
Диявольської сили.

Але ми не согрешили,
Ми маємо Бога.
Від сатани прийшла до нас
Ця тяжка тривога.

Бог хоче, щоб люди в мирі
Та в любові жили.
А за це небесне царство
Собі заслужили.

А сатан з першого разу
Завів цю незгоду.
Та так буде все чинити
Із роду до роду.

Там, де в селі чи у сім'ї
Любов ся розцвіла,
Там найбільше розсипас
Він свого тріла.

Наше село було і є ще
В великій пошані.
Ми хотіли б, щоб так
Воно було далі.

А що правда, не перечим,
Там, де добрі люди,
Найдеться і межі ними
По два, по три Юди.

Найшлося і межі нами
Що далися звісти,
На виборах так вчинили
Що не можем знести.

Просимо всіх людей добрих
На поміч нам стати,
Щоб це лихо якнайскорше
Від нас відогнати.

Просимо ми Провідництво
СУРУ та Держави
Причинітись, просим Вас,
До нашої справи.

Просимо священників всіх
Монахів, Владик
Маємо у Вас надію
Щоби диявол зник.

Молімося разом
Та просімо Бога,
Щоби дав їм добру думку,
Проавдиву дорогу.

А як все не зрозуміють,
Будуть іти далі,
Бог знає що кому дати
Там по його правді.

Іван АРДЕЛЯН
Священник пенсіонер,
с. Бистрий

По всьому світу стала новина:
Діва Марія Сина родила.
Сіном притрусила,
В яслах положила
Господнього Сина.
Діва Марія Бога просила:
В що ж би я Сина повила?
Ти, небесний Царю,
Пришли свої дари
Цьому Володарю!«
Зійшли янголи з неба до землі,
Принесли дари Діві Марії:
Три свічі воскові
Ще й ризи шовкові
Месії Христові.

В ВИФЛЕЄМСЬКІЙ ЄФРАЇМІ

Вифлеєм стоїть,
Звізда над вертепом,
Низенько блищить.

Пастушки на полі
Стадо стерегли,
Як Пречисту Діву
В вертепі знайшли.

Прийшли до вертепу
Стаду корму дати
Посмотрят у яслі,
А там Божа мати.

На ручках тримає
І кормить його
І в ручки цілує
Сина свого.

О, Господи Боже,
Всемогущий наш
Ти нам благословив
Сей веселий час.

Отворіть окно
Скажу вам чудо, чиядько
Родився Христос
Во Вифлеємі раненько.

Місяць му світив
Овци горіють во стайні.
Погани плачуть,
Царі ся прячуть в палаті.

Адам і Єва,
Встануть із гроба на сей день
Будуть спасенні
Через Ісуса на небі.

І ми воздаїме
Хвалу Богові на сей день.
Бо прийшов ко нам
Сам Ісус Христос - Спаситель.

АНГЕЛ ПАСТИРЯМ МОВИВ

Ангел пастирям мовив:
Христос ся нам народив,
В Вифлеємі, містечку убогім,
І в роді Давидовім
З Пречистой Марії.

О дивное Рождество,
Великое торжество;

Почала Діва Сина в чистості,
Породила в радості,
Із Дівства свого.

Пастиріє ввірили,
До нього поспішили,
з охотов мило йому співали.
Дитя в яслах вітали,
Марію з Йосифом.

Уже ся то сповнило,
Що у пророка було:
Галузка Аронова зацвіла,
Цвіток з себе пустила
І овоч зродила!

Слухайте Бога Отця,
Неба і землі Творця:
«Це Син мій наймиліший,
коханий,
Світу з неба післаний,
Його ви слухайте!»

Богу будь честь і хвала,
На вік віків і слава.
Як Отцю, так і Його Синові.
І Святому Духові,
В Тройці єдиному.

В ВИФЛЕЄМІ НОВИНА

В Вифлеємі новина,
Діва Сина породила,
Породила в благодаті
Непорочна Діва Мати
Марія. (2)

Положила на сні
В Вифлеємській ясині.
Йосиф Діву потішає,
Повивати помагає
Марії. (2)

Слава Божа і хвала
У вертепі настала.
З неба Ангели злітають,
З Сином Божим прославляють
Марію. (2)

Сеєред темної ночі
Дивне світло б'є в очі.
Ясна зоря засвітила,
Де Дитятко породила
Марія. (2)

Не далко пастирі
Пасли стадо в долині,
До вертепа прибігають
І з Дитятком тут вітають
Марію. (2)

На коліна упадають,
Подарунки складають:
«Що убогий дати може
Жертуємо, Сину Божий
Марії.» (2)

Ще приходять три царі,
Аж зі сходу зіздарі,
Для Ісуса ставлять щиро
Ладан, золото і миро
Марії. (2)

І ми також поспішм,
Богу дари принесім,
У покорі прибігаймо,
З Сином Божим все благаймо
Марію. (2)

Настала зима, прийшов місяць
грудень, наближаються великі свя-
та: Рождество Христове, Святого
Василя на Новий Рік і Свято Водо-
хреща. Дуже гарні звичаї мають
українці, ми будемо їх святкувати і
дітей навчати, щоб не забували їх,
поважали і шанували.

В селі Негостина /повіт Сучава/
ще не забули українці колядувати
під вікном, як було залишено від
діда-прадіда. Діти малі і великі
починають повторяти давні колядки
разом з родичами. Господині почи-
нають шукати давні рецепти для
різдвяних свят, бо на Святий Вечір
на стіл кладуть 12 страв, а як нема,
то хоч 7 повинні бути: пшениця,
галушки, печериці, пироги, біб, сли-

Великі свята

ви і риба. Вся страва вариться
замашена у печі, пісна і дуже шма-
чна. Колись у кожній хаті була піч,
але ще знаходяться ті газди, що
вірують і шанують давні справедли-
ві звичаї.

Цього року ми переживаємо пан-
демію коронавірусу, але у нас твер-
да віра у Господа Небесного і вели-
ка надія, що будемо радуватися,
молитися і дякувати за все. На
Святий Вечір, дець полуднем, почи-
нають колядувати маленькі діточки,
які прославляють Рождество Хри-
стове. Як були мої внучки маленькі,
тепер вже учениці в ліцею, я навча-
ла їх ще із садочка гарну українську
колядку для дітей:

«Прилетіла ластівочка,
Сіла собі на віконце,
Та й зачила щебетати,
Надвір газду вікликати.
– Вийди, газдо, роздивися,
Та й в кошару подивися,
Бо в кошарі новая радість,
Бо в кошарі Божая милість.
Коровки си поположили,
Овечки си покотили ,
Та й нам добре наробили – 2

На шисті, на здоров'ї з Світм
Вечером.

Не можна забувати наші звичаї.
Українці, котрі люблять і шанують
свою маму, свою рідну мову, ніколи
не забудуть своє коріння, а їх ще є
багато. Хочу сказати, що у мене є
ще і один внучок, йому 6 років, я
говорю з ним і по-українськи і мину-
лого року я навчала його одну укра-
їнську колядку, а він дуже сподобав
і ціле літо мене просив, щоб я йому
співала «Нова радість стала», а я
була дуже рада.

Рано на Різдво всі християни
йдуть до церкви на Службу Божу, і
так починають всі свята, гарні
колядки Бога прославляють. Потім
настає Новий Рік, коли святкуємо
Святого Василя. А діточки бігають
від хати до хати сіяти. У торбинці
мають пшеницю, беруть у кулачок і
так вінчують:

«Сію, сію, родися
Жито, пшениця,
Усяка пашиця.
На Новий Рік, на Василя,
Колопні по стелю,
Лен по коліна,
Аби вас головка не боліла.
Вінчуємо вас шистім, здоров'єм,
з Новим Роком і Святим Василем.
На шисті, на здоров'є.
Гарні українські звичаї, ми їх

ніколи не забудемо, їх треба пере-
дати нашим дітям, внукам, щоб
затримали і шанували. Діти – наша
надія, наша гордість, а вони радіють
як бачуть, що родичі говорять по-
українськи, а як почують українську
колядку, то не забудуть. У нашому
селі колядують і на другий Святий
Вечір, на Св. Водохреща: «Йордан
воду розливає».

Щасливих свят, багато здоров'я і
радості всім українцям.

Феліція ГРИГОРАШ

Фото авторки

Клуб української малечі провів онлайн-захід до Дня Святого Миколая

Після кількомісячної перерви через пандемію коронавірусу «Клуб української малечі», який діє з кінця 2019 року в рамках Клузької філії СУР, відновив свою діяльність, цього разу в онлайн-форматі. Слід уточнити, що Клузька філія Союзу Українців Румунії, починаючи від 1 червня цього року, щоп'ятниці успішно розгортає іншу цікаву для всіх українських дітей онлайн-подію під назвою «Літературна скарбничка».

Ініціаторка цих чудових подій Людмила Дорош, редакторка журналу для дітей «Дзвоник», що видається СУРом, є гостем нашої сьогоднішньої рубрики «Українці в Румунії».

– Доброго дня, Людмилу! Ми раді знову розмовляти з тобою про Клузький «Клуб української малечі», який відновив свою діяльність та нещодавно провів у віртуальному середовищі дуже цікаву подію для дітей та батьків. Яку тему на цей раз ти запропонувала? Та як пройшла віртуальна зустріч?

– Теперішню зустріч ми присвятили Святому Миколаю. Тож діти дізналися про життя святого, про те, чому виник цей звичай чекати від Святого Миколая подарунків. Зустріч пройшла у невимушеній, приязній атмосфері. Дітям бракували наші зустрічі й вони були раді зустрітись з друзями, хоча б і онлайн.

– Як справилися діточки зі запропонованими завданнями? Чи були нагороди?

– Діти дуже добре справилися з усіма запропонованими видами діяльності. Одним допомагали батьки, іншим – старші братики чи сестрички, трішки старші діти змогли зробити все самотужки. Спершу ми намалювали з дітьми Святого Миколая, використовуючи для цього власну долоньку. А потім зробили більш складний виріб – кожен зміг виготовити ялинкові прикраси з макарон. І тут вже кожен міг проявити свою уяву та майстерність. Дітям дуже сподобалася ця ідея. Винагородою для всіх нас було приємне спілкування, можливість знову побачити один одного, поспілкуватися, посміятися.

– Відомий той факт, що для того, щоб брати участь у онлайн-заходах, діточкам допомагають їхні батьки. Як сприйняли батьки цей захід? Які відгуки ви отримали від них?

– Батьки теж проявили ентузіазм, як і їхні діти. Мабуть, як і всім батькам з меншими дітками, ця подія була ще однією цікавою ідеєю для проведення вільного часу з дітьми,

можливістю поспілкуватися і зробити щось цікаве, не виходячи з дому. Батьки мене запевнили, що і вони і діти чекають нових зустрічей.

– Що саме розповіли діточки про святковий захід до Дня Святого Миколая? Чи їм сподобався?

– На цьому заході діти більше дізнавалися, аніж розповідали вони. Спільною думкою всіх дітей було те, що прихід Святого Миколая є мабуть найулюбленішою подією року, яку вони всі чекають. Ми згадали тогорічну подію, присвячену Св. Миколаю, як ми готувалися до неї. Тож вирішили й цього року підготуватися належно до цього свята. А ще діти послушали гарну пісеньку про Святого Миколая, під час роботи дітей я їм читала цікаві вірші про нього. Щоб урізноманітнити зустріч, дітям була запропонована весела ритмічна руханка. Думаю, дітям це припало до душі, як і вся запропонована їм різноманітна діяльність.

– Людмилу, нам відомо, що кожного разу, коли ти організовуєш певний захід, ставиш собі певні цілі. На цей раз, якою була мета проведеного онлайн-заходу та в якій мірі вдалося її досягти?

– Найголовнішою метою цієї події було спілкування з дітьми українською мовою, а ще збагачення їхніх знань про Святого Миколая, ознайомлення дітей із дитячою літературою про Святого Миколая. І, не востаннє, запропонувати дітям зробити щось цікаве своїми руками. Гадаю, всі поставлені цілі нам з дітьми вдалося досягнути.

– Щоп'ятниці українські діти, і не тільки, мають можливість на сторінках Клузької філії СУР та Союзу українців Румунії в Фейсбукі, дивитись «Літературну скарбничку» – це інша цікава подія, задумана тобою. Розкажи, будь-ласка, як проходять ці онлайн-заходи, в яких твоя донечка Нора тобі допомагає. Які відгуки ви отримуєте?

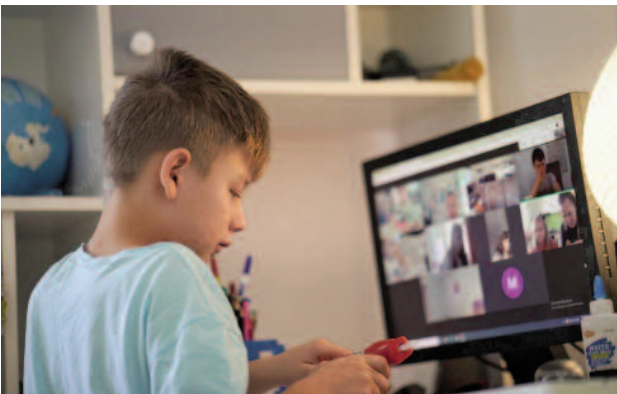
– Відгуки про літературну скарбничку тільки хороші. Як на мене, й не має як бути інакше. Адже це ще один інструмент не тільки для вивчення української мови дітьми, а й взагалі для виховання – адже ми стараємося запропонувати дітям якісну літературу, яка вчить дітей добру, взаємоповазі та іншим гарним якостям. Завдяки тому, що кожен епізод літературної скарбнички знаходиться на сторінці Клузької філії СУР, він доступний кожному, кому ця подія є цікавою та корисною. А тим, хто володіє українською трішки слабше, стають у пригоді румунські субтитри, які супроводжують усю скарбничку. До речі, це була ідея Марії Чинар-Жіга, журналістки та ведучої щотижневої передачі «Всі разом» та «Трансільванія поліхромна», яка вже після першого випуску скарбнички, зробленою мною самою з допомогою телефону, запропонувала свою допомогу і стала нашим медіа-партнером. Таким чином, відео-якість стала набагато кращою, від неї як від працівника телебачення я отримую цінні поради для того, щоб зробити цікавішою нашу «Літературну скарбничку». І все завдяки нашому партнерству «Літературна скарбничка» почала транслювати й на TVR-3 та TVR-Клуж і таким чином українська мова та дитяча українська література можуть діяти до все більшої кількості людей. А ще хочу додати, що ми звернулися до Посольства України в Румунії за підтримкою, адже нам бракує гарних та якісних книжок, де було б багато цікавих кольорових ілюстрацій. Нам пообіцяли допомогти, так що сподіваємося незабаром читати для українських дітей Румунії й сучасну або класичну дитячу літературу з материкової України.

– Які заходи ще будуть організовані цього року «Клубом української малечі»?

– Так як кінець року вже не за горами, нам залишається лише одна, груднева, зустріч з дітьми, на якій ми прочитаємо оповідання про Різдво, переглянемо короткий мультфільм на зимову тему, послухаємо тематичні пісенки та змайструємо щось цікаве своїми руками. І на останок, звичайно ж, до нас завітає Миколай з подарунками.

– Дякую за розмову. Бажаю тобі здійснення всіх планів і задумів та цікавих заходів, а діточкам та батькам міцного здоров'я та багато успіхів!

**Христина ШТІРБЕЦЬ
Всесвітня служба радіо Румунії**

Українська народна казка

Перед Святвечором

Надворі вже майже ніч. Швидко темніє передріздвяною порою. Маленький Ангелик дуже втомився – цілісінкй день натирав найм'якшою ганчірочкою Першу Зірку. Вона має бути така чиста і блискуча, щоб кожна дитина на землі змогла її побачити, щоб промінь від неї був такий яскравий, як в ту ніч, коли народився Ісус. Тоді, більше двох тисяч років тому, Зірка сяяла так, що три східних мудреці змогли дійти до маленької кошари з Божим Дитям.

– Ну, що там, Маленький Ангелику, ти встиг, бо пора вже. Чуєш? – підійшов до Ангелика дорослий Ангел. – Вже і Ангели, і люди почали співати коляди, скоро закінчиться служба і треба сідати до святої вечері.

– Так, так. Я дуже старався!

– Ти молодець. А тепер, нумо, доєднаймося до Ангельського хору, будемо колядкою та молитвою славити народження маленького Ісуса.

Маленький Ангелик за руку з дорослим Ангелом пішли небесною стежкою до інших,

щоб сьогодні, у святвечір, разом з усіма-усіма колядувати і радіти новій надії – Різдву Ісуса Христа.

– Синку, ти встиг? – підійшов татко до малого Тараса. Тарас цілісінкй день прикрашав дідуха, вішав на нього яблучка та горіхи, а ще вирізав справжнісіньку зірку, щоб можна було завтра колядувати.

– Так, я дуже старався!

– Ти молодець, а тепер ідемо до церкви, щоб разом з людьми та ангелами співати колядки і славити народження Ісуса.

Тато одягнув на Тараса теплу куртку і засніженою стежкою, за руку, вони пішли до церкви, щоб разом з усіма-усіма колядувати і радіти новій надії – Різдву Ісуса Христа.

Маленький Ангелик разом з маленьким Тарасиком радісно співають різдвяних колядок.

«Христос народився!» – прошепотів Тарасик.

«Славимо його!» – так само пошепки відповів Ангелик.

Ангел Божий із небес

Ангел Божий із небес
Радість нам звіщає днесь,
Що в Вифлеємі Бог воплотився,
Там у вертепі Він появився
бідним пастирям.

Тож спішім у Вифлеєм,
Де у яслах Божий Син
Народився з Діви Марії,
Непорочної Лелії,
На спасення нам.

Там віддаймо честь Йому,
Заспіваймо пісню цю.
Слава во вишніх вічному Богу,
Отцю і Сину, Духу Святому,
А на землі мир!

Маленький Ісусик

**Маленький Ісусик не спить, не дрімає,
Своїми рученятами весь світ обіймає.
І вашу хатину, і вашу родину,
І всю Україну – Христос ся рождає!**

О Дитяко, Спасе наш!
Глянь ласкаво днесь на нас.
Освободи нас з тяжкої неволі,
Дай дочекати кращої долі
З Рождеством Твоїм.

Щедрик-ведрик

Щедрик-ведрик, дайте вареник,
Грудочку кашки, кільце
ковбаски.
А як каші не дасте, м Візьму
вола за ріжок,

Поведу на торжок,
Куплю собі пиріжок.
Дайте коляду,
Бо вам хату завалю.
Дайте книш,
Бо напушу вам в хату миш.
Дайте пиріг,
Бо потягну хату за ріг.

Щастя, здоров'я господарю бажаємо

Щастя, здоров'я господарю
бажаємо.
Щедрий вечір, хато-світлице,
Сійся-родися, житечко,
пшениця!

Сію, вію, посіваю,
З Новим роком вас вітаю.

Діти – це наша гордість, радість і майбутнє!

Осінь – це надзвичайна, чарівна і казкова пора року. Цього року осінь завітала до малят об'єднаної групи детсадка села Коштуй, Мараморський повіт.

З великою радістю відзначили дошкільнята об'єднаної групи дитячого садочку Коштуй Мараморський повіт, в рамках Освітнього проекту «Краса та багатство осені».

У супроводі виховательки Люби Руснак, хлопчики та дівчатка, одягнені в українських костюмах, завзято поринули у чарівну осінню атмосферу. Велике спасибі, пані Любо!

АДАМ МАВ СВЕКРУХУ?

-Так хотілося би знати,
Давній друже мій Лапуху:
Чи Адам там, у Єдемі,
В своїм домі мав свекруху?

І чи така вона була,
Як моя, люта гадюка,
Повна злоби і наруги,
Одним словом – люта злюка?

– Адам жив з Євою в раю,
В ньому він не мав свекрухи,
Він мав лише свою Єву
Не мав там такої «мухи»...

Але жінка його, Єва,
Я із Біблії це знаю,
Дала йому щось такого,
Що вигнали його з раю.

– Й моя Єва не до ладу,
Має дар лайдакувати,
Тож боюсь, щоб через неї,
Не вигнали й мене з хати.

ДІДИ І БУРЯ

Говорили про се, про те,
Юність свою пригадали.
Як на зеленій толоці
Їм музиці славні грали...

І нараз знялася буря,
Грянула страшна з нічого
І зненацька, як пір'їнку,
Вхопила з дідів одного.

Підняла його високо,
Над садами покрутила,
І за дві чи три хвилини
На лавочку опустила.

Дід піднятий запитався:
– Як буря, яка буяла
Тебе сухий, старий діду,
Так, як мене, не підняла?

– Скажу тобі правду, друже,
Ми ж на лавці собі, в тіні,
Тому, що мав я кишеньях,
Кілограми мав каміння.

НА КОНЦЕРТІ ХЛОПЧИК ЗАПИ- ТУЄ БАТЬКА

– Хто той пан отам на сцені,
Може це і не до речі,
Показав замість обличчя
Нам свої широкі плечі?

– То є диригент оркестру,
Слідить, щоби вийшла міра,
Йому коряться заразом,
Труби, скрипка, флейта й ліра.

– А чому він погрожує
Отій пані, теж на сцені,
Погрожує отим бучком,
Що тримає в правій жмені?

– Він тим бучком, що ти бачиш,
Нікого ним не турбує,
Він ту пані, що на сцені
Ним успішно диригує.

– Тоді, як від того бучка
Їй нічого не болить,
Тому чом вона на сцені
Отак сильно верещить?

ДО КЕЛЬНЕРА

– Як ти можеш подавати
Руками брудними,
Нести нам котлети й пиво
Й на стіл класти ними?

– Пробачте мені, панове,
Щиро вас благаю,
Але я, як вам сказати,
Других рук не маю...

БІДА

– Чому ти такий похмурий
В гарну, ясну днину?
Туньку, ти не раз жартами
Розважав всю Негостину...

Сміялися негостинці,
А одні від реготання
Взяті були до лікарні
На негайне лікування.

А тепер ти зовсім інший –
Посиніли вже і губи.
А ти колись негостинцям
Замовляв, щоб грали труби.

– Біда, біда в мене в хаті,
Аж душа в мені здригнулась.
Жінка, що втекла з дому,
Знов до мене повернулась.

НАЩО Я КУПИВ ПАПУГУ?

– Хочу тобі уповісти
Так, як рідному, як другу,
Що на ярмарку я вчора
На біду купив папугу.

Приніс його до кімнати
Де дружина мене лає,
А він з нею щохвилини
Мене дурним називає.

Михайло ВОЛОЩУК

E-mail: ukrainskyi.visnyk@gmail.com

Застереження

- * За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- * Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- * Надіслані до редакції матеріали не повертаються.
- * Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК UKRAINSKYI VISNYK

Шеф-редактор

МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК

Редактор – **Тереза ШЕНДРОЮ**

Техноредагування і комп'ютерний набір: Тереза ШЕНДРОЮ

Редакція: Раду Попеску № 15, Бухарест

Телефони: 0212220755; 0212220737; 0212220748; 0212220724

Друкарня RCR PRINT, Бухарест, Румунія

ISSN 1223-1614

Redac ia: Radu Popescu Nr. 15, Sector 1, Bucure ti, România